

ร.ม.ม.ท. ได้ลงนามแล้ว ขณะนี้อยู่ระหว่างประกาศ
ในราชกิจจานุเบกษา เพื่อมีผลใช้บังคับต่อไป

ระเบียบกระทรวงมหาดไทย

ว่าด้วยหลักเกณฑ์การเป็นกรรมการหมู่บ้าน การปฏิบัติหน้าที่และการประชุมของคณะกรรมการหมู่บ้าน
พ.ศ. ๒๕๕๑

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่
พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ และมาตรา ๒๘ ตริ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่
พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๑๑)
พ.ศ. ๒๕๕๑ อันเป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของ
บุคคล ซึ่งมาตรา ๒๙ ประกอบกับมาตรา ๓๔ และมาตรา ๓๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร
ไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย รัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงมหาดไทยจึงออกระเบียบ ไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การเป็น
กรรมการหมู่บ้าน การปฏิบัติหน้าที่และการประชุมของคณะกรรมการหมู่บ้าน พ.ศ. ๒๕๕๑”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิก

(๑) ข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการดำเนินงานของคณะกรรมการหมู่บ้าน
พ.ศ. ๒๕๒๖

(๒) ข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการเลือกตั้งกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิ
พ.ศ. ๒๕๓๓

(๓) ข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการดำเนินงานของคณะกรรมการหมู่บ้าน
(ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๔

บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่งที่ขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ ๔ ให้ปลัดกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามระเบียบนี้ และให้มีอำนาจตีความ
วินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้

หมวด ๑

การเป็นกรรมการหมู่บ้านของผู้นำกลุ่มในหมู่บ้าน

ข้อ ๕ ในหมวดนี้

“กลุ่ม” หมายความว่ารวมถึง องค์การในหมู่บ้านหรือกลุ่มอาชีพ

“กลุ่มบ้าน” หมายความว่า บ้านเรือนที่ตั้งอยู่ในบริเวณเดียวกันเป็นกลุ่มย่อยภายใน
หมู่บ้าน โดยอาจแบ่งตามสภาพภูมิประเทศ ประวัติความเป็นมา วัฒนธรรมประเพณี หรือระบบ

เครือญาติ และให้หมายความรวมถึง คຸ່ມบ้าน เขตบ้าน บ้านจัดสรร หรือที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีลักษณะเช่นเดียวกับกลุ่มบ้าน

“กลุ่มอาชีพ” หมายความว่า กลุ่มที่มีการจัดตั้งขึ้นมาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในการประกอบอาชีพ เพิ่มพูนรายได้หรือการพัฒนาอาชีพ

“กลุ่มกิจกรรม” หมายความว่า กลุ่มที่มีการจัดตั้งขึ้นมาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อประโยชน์ของสมาชิกในกลุ่มหรือเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม

“ผู้นำ” หมายความว่า บุคคลซึ่งทำหน้าที่เป็นประธาน หรือหัวหน้าของกลุ่ม และหมายความรวมถึงผู้แทนด้วย

“ผู้แทน” หมายความว่า บุคคลที่ผู้นำของกลุ่มมอบหมาย หรือในกรณีที่กลุ่มใดไม่มีผู้นำ ให้กลุ่มประชุมเลือกสมาชิกของกลุ่มเป็นผู้แทน

ข้อ ๖ ผู้นำของกลุ่มดังต่อไปนี้ เป็นกรรมการหมู่บ้านโดยตำแหน่ง

(๑) กลุ่มบ้าน ตามประกาศของนายอำเภอ

(๒) กลุ่มหรือกลุ่มกิจกรรมที่มาจากการรวมตัวกันของสมาชิก ซึ่งตั้งขึ้นตามกฎหมายระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งของทางราชการ ตามที่กระทรวงมหาดไทยประกาศ

(๓) กลุ่มอาชีพ หรือกลุ่มกิจกรรมที่มาจากการรวมตัวกันของสมาชิก หรือตั้งขึ้นเพื่อดำเนินกิจกรรมร่วมกันระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม และต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้

(ก) เป็นกลุ่มที่มีสมาชิกไม่น้อยกว่ายี่สิบคน

(ข) สมาชิกของกลุ่มไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง มีภูมิลำเนาในหมู่บ้าน

(ค) เป็นกลุ่มที่มีการดำเนินกิจกรรมในหมู่บ้าน อย่างต่อเนื่องมาแล้วไม่น้อยกว่า

หกเดือน

(ง) เป็นกลุ่มที่มีกฎระเบียบที่กำหนดไว้ชัดเจน และต้องเกิดจากสมาชิกร่วมกันกำหนด

ทั้งนี้ นายอำเภออาจพิจารณาขเว้นลักษณะตาม (ก) ได้ ในกรณีที่เห็นสมควร

ข้อ ๗ ให้นายอำเภอจัดทำประกาศจำนวนและรายชื่อของกลุ่มบ้านตามข้อ ๖ (๑) ในแต่ละหมู่บ้านปิดประกาศให้ราษฎรในหมู่บ้านทราบ โดยในกลุ่มบ้านหนึ่งให้ประกอบด้วยบ้านเรือนจำนวนสิบห้าถึงยี่สิบหลังคาเรือนโดยประมาณ เว้นแต่ในกรณีจำเป็นนายอำเภออาจกำหนดให้มีจำนวนบ้านเรือนมากหรือน้อยกว่าที่กำหนดไว้ก็ได้

ข้อ ๘ ให้ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกกลุ่มอาชีพหรือกลุ่มกิจกรรมที่มีคุณสมบัติตามข้อ ๖ (๓) เสนอชื่อกลุ่มอาชีพหรือกลุ่มกิจกรรมให้นายอำเภอพิจารณา โดยให้นายอำเภอแต่งตั้งคณะกรรมการคณะหนึ่ง จำนวนไม่น้อยกว่าห้าคนแต่ไม่เกินเจ็ดคน เพื่อทำหน้าที่พิจารณาตรวจสอบคุณสมบัติ

ให้นายอำเภอจัดทำบัญชีรายชื่อกลุ่มอาชีพหรือกลุ่มกิจกรรมตามข้อ ๖ (๓) ที่ได้รับความเห็นชอบแล้ว ปิดประกาศให้ราษฎรในหมู่บ้านทราบ

ข้อ ๙ เมื่อได้มีประกาศตามข้อ ๗ แล้ว ให้ตัวแทนครัวเรือนในกลุ่มบ้านเลือกบุคคลในกลุ่มบ้านคนหนึ่งเป็นผู้นำกลุ่มบ้านในคณะกรรมการหมู่บ้าน

ผู้นำกลุ่มบ้านต้องมีคุณสมบัติเช่นเดียวกับผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน

ผู้นำกลุ่มบ้านมีหน้าที่ช่วยเหลือการปฏิบัติงานของผู้ใหญ่บ้าน ตามที่ผู้ใหญ่บ้าน

มอบหมาย

ข้อ ๑๐ ให้กลุ่มตามข้อ ๖ เลือกสมาชิกของกลุ่มคนหนึ่งเป็นผู้แทนในคณะกรรมการหมู่บ้าน โดยอาจเลือกจากผู้นำหรือสมาชิกที่กลุ่มเห็นสมควรก็ได้

ผู้ได้รับเลือกตามวรรคหนึ่งต้องมีคุณสมบัติเช่นเดียวกับผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน

ข้อ ๑๑ เมื่อผู้ใดได้รับเลือกจากกลุ่มตามข้อ ๙ หรือข้อ ๑๐ ให้แจ้งผู้ใหญ่บ้านทราบ

ให้ผู้ใหญ่บ้านรายงานผู้ได้รับเลือกตามวรรคหนึ่งไปยังนายอำเภอเพื่อจัดทำทะเบียนและออกหนังสือสำคัญไว้เป็นหลักฐาน และจัดทำประกาศรายชื่อกรรมการหมู่บ้านโดยตำแหน่ง ปิดประกาศให้ราษฎรในหมู่บ้านทราบ

ข้อ ๑๒ การเป็นกรรมการหมู่บ้านโดยตำแหน่งของผู้นำกลุ่มในหมู่บ้านสิ้นสุดลงเมื่อมีการเลือกผู้นำตามข้อ ๙ หรือข้อ ๑๐ ขึ้นใหม่

นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวรรคหนึ่งแล้ว การเป็นกรรมการหมู่บ้านโดยตำแหน่งของผู้นำกลุ่มในหมู่บ้านต้องสิ้นสุดลง ด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) ขาดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน

(๒) ตาย

(๓) เมื่อนายอำเภอมีประกาศให้กลุ่มตามข้อ ๖ (๑) หรือ (๓) สิ้นสุดสภาพของการเป็นกลุ่ม หรือขาดคุณสมบัติของการเป็นกลุ่ม

ข้อ ๑๓ ในกรณีที่กลุ่มหรือองค์กรตามข้อ ๖ ถูกยุบ เลิก หรือไม่มีการดำเนินกิจกรรมต่อเนื่องกันเป็นเวลาเกินหนึ่งปี ให้ถือว่าสิ้นสุดสภาพของการเป็นกลุ่ม หรือขาดคุณสมบัติของการเป็นกลุ่ม และให้กรรมการหมู่บ้านรายงานให้นายอำเภอประกาศตามข้อ ๘

หมวด ๒

กรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิ

ข้อ ๑๔ ในหมวดนี้

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการดำเนินการประชุมเลือกกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิ

“วันประชุม” หมายความว่า วันประชุมเลือกกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิ

“การประชุม” หมายความว่า การประชุมเลือกกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิ

“ปลัดอำเภอประจำตำบล” หมายความว่า ปลัดอำเภอที่นายอำเภอมีคำสั่งแต่งตั้งให้รับผิดชอบประจำตำบล

ข้อ ๑๕ การประชุมเลือกกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิ ให้นายอำเภอจัดทำประกาศกำหนดวัน เวลา และสถานที่ในการประชุมเลือกกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิ ปิดประกาศและประชาสัมพันธ์ให้ราษฎรในหมู่บ้านทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวันก่อนวันประชุม

ข้อ ๑๖ ในการประชุมเลือกกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิ ให้มีคณะกรรมการประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้านเป็นประธาน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านเป็นกรรมการ ทำหน้าที่ดำเนินการเลือก และให้นายอำเภอแต่งตั้งปลัดอำเภอประจำตำบล ข้าราชการในอำเภอหนึ่งคน และกำนันหรือผู้ใหญ่บ้านในอำเภอนั้นหนึ่งคน เป็นที่ปรึกษาและทำหน้าที่สักขีพยานด้วย

ผู้มีสิทธิเข้าประชุมต้องมีคุณสมบัติเช่นเดียวกับผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน และให้นายอำเภอจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเข้าประชุม

ในวันประชุม ให้คณะกรรมการพร้อมด้วยที่ปรึกษาตามวรรคหนึ่ง ประชุมราษฎรผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้านในหมู่บ้าน เพื่อแจ้งวัตถุประสงค์ในการเลือก จำนวนและคุณสมบัติของกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิ ตลอดจนวิธีการเลือกให้ผู้เข้าประชุมได้ทราบ

เมื่อดำเนินการตามวรรคสามแล้ว ให้คณะกรรมการประกาศให้ผู้เข้าประชุมช่วยกันตรวจสอบว่ามีบุคคลที่ไม่มีสิทธิเข้าประชุมอยู่ในที่ประชุมหรือไม่ หากมีให้ผู้เข้าประชุมคัดค้านขึ้นในขณะนั้น แล้วให้คณะกรรมการและที่ปรึกษา ร่วมกันตรวจสอบ ถ้าได้ความว่าบุคคลนั้นเป็นผู้ไม่มีสิทธิเข้าประชุมจริง ก็ให้คณะกรรมการเชิญบุคคลดังกล่าวออกจากที่ประชุม

ข้อ ๑๗ ในการกำหนดจำนวนกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิที่จะพึงมีในหมู่บ้านใด ให้ที่ประชุมราษฎรตามข้อ ๑๖ เป็นผู้กำหนด

ข้อ ๑๘ ผู้เข้าประชุมคนหนึ่งมีสิทธิเสนอชื่อบุคคลในหมู่บ้านที่มีความรู้ความสามารถ ซึ่งเป็นที่ยอมรับของราษฎรในหมู่บ้าน และมีความเหมาะสมที่จะเป็นกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิต่อที่ประชุมได้หนึ่งคน และต้องมีผู้เข้าประชุมรับรองอย่างน้อยสามคน ทั้งนี้ ผู้ได้รับการเสนอชื่อต้องอยู่ในที่ประชุม เว้นแต่ผู้ถูกเสนอชื่อแสดงความสมัครใจไว้เป็นหนังสือ

ให้คณะกรรมการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ได้รับการเสนอชื่อ หากเห็นว่าผู้ใดมีคุณสมบัติไม่ครบถ้วนก็ให้แจ้งที่ประชุมทราบ

เมื่อคณะกรรมการได้ประกาศปิดการเสนอชื่อแล้ว ปรากฏว่ามีผู้เสนอชื่อน้อยกว่าจำนวนที่กำหนดไว้ในข้อ ๑๗ ให้คณะกรรมการพิจารณาเสนอชื่อบุคคลในหมู่บ้านตามวิธีการที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่งเพิ่มเติมให้ครบจำนวนที่ที่ประชุมกำหนด

ข้อ ๑๙ เมื่อที่ประชุมปิดการเสนอชื่อตามข้อ ๑๗ แล้ว การเลือกกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิอาจเลือกโดยวิธีเปิดเผยหรือวิธีลับก็ได้ตามที่ประชุมกำหนด

การเลือกโดยวิธีเปิดเผย ให้ที่ประชุมออกเสียงเลือกกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิ โดยให้คณะกรรมการประกาศชื่อผู้ได้รับการเสนอชื่อ หากผู้เข้าประชุมเห็นว่าผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อนั้นเหมาะสมจะเป็นกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิก็ให้ยกมือขึ้นพันศีรษะ แล้วให้คณะกรรมการนับคะแนนจากผู้ที่ยกมือในแต่ละครั้งที่ประกาศ และจดบันทึกคะแนนไว้

การเลือกโดยวิธีลับ ให้ใช้วิธีการหย่อนบัตร โดยใช้บัตรเลือกผู้ใหญ่บ้านโดยอนุโลม

ข้อ ๒๐ เมื่อที่ประชุมออกเสียงเลือกกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิเสร็จสิ้นแล้ว ให้ผู้ที่ได้คะแนนสูงสุดจำนวนตามที่ประชุมกำหนดเป็นผู้ได้รับเลือกเป็นกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิ

หากมีผู้ที่ได้รับเลือกได้คะแนนเท่ากันหลายคน และเป็นเหตุให้มีผู้ได้รับเลือกเป็นกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิเกินจำนวนตามข้อ ๑๗ ให้ทำการจับสลากผู้ที่ได้รับคะแนนเท่ากันให้เหลือจำนวนกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิตามที่กำหนด

ในกรณีที่ไม่สามารถประชุมหรือเลือกกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิได้ตามข้อ ๑๙ ให้นายอำเภอกำหนดและประชุมเลือกกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิใหม่ภายในสิบห้าวันจนกว่าจะครบตามจำนวน

ข้อ ๒๑ เมื่อได้กรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว ให้คณะกรรมการจัดทำรายงานการประชุมไว้เป็นหลักฐานโดยให้ที่ปรึกษาลงชื่อรับรอง แล้วให้ผู้ใหญ่บ้านรายงานให้นายอำเภอทราบเพื่อแต่งตั้งเป็นกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิต่อไป

ให้นายอำเภอจัดทำประกาศแต่งตั้งกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิ ปิดประกาศให้ราษฎรในหมู่บ้านทราบ พร้อมทั้งจัดทำทะเบียนและออกหนังสือสำคัญไว้เป็นหลักฐาน

ข้อ ๒๒ กรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิอยู่ในตำแหน่งคราวละสี่ปี นับแต่วันที่นายอำเภอได้มีประกาศแต่งตั้ง

นอกจากออกจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิต้องออกจากตำแหน่งด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) ขาดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน

(๒) ตาย

(๓) ได้รับอนุญาตจากนายอำเภอให้ลาออก

(๔) นายอำเภอมีคำสั่งให้ออก เมื่อสอบสวนแล้วเห็นว่ามีความประพฤติเสื่อมเสียหรือหากอยู่ในตำแหน่งต่อไปอาจก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยแก่หมู่บ้านได้

ข้อ ๒๓ ในกรณีที่กรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิว่างลง ถ้ากรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิที่เหลืออยู่มีจำนวนไม่น้อยกว่าสองคน ให้กรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิเหลือเท่าจำนวนที่มีอยู่

กรณีที่กรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิว่างลง จนเป็นเหตุให้กรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิที่เหลืออยู่มีจำนวนน้อยกว่าสองคน และกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิที่เหลือมีวาระการดำรงตำแหน่งไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยแปดสิบวัน ให้นายอำเภอจัดให้มีการประชุมเลือกกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นแทนตำแหน่งที่ว่างภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ทราบตำแหน่งว่างลง และให้อยู่ในตำแหน่งตามวาระของผู้ซึ่งตนแทน

กรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิครบวาระการดำรงตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่งพร้อมกัน ให้นายอำเภอดำเนินการจัดให้มีการประชุมเลือกกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่กรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิครบวาระการดำรงตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่งพร้อมกัน

ข้อ ๒๔ ในการเลือกกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิครั้งแรกตามระเบียบนี้ ให้ดำเนินการเลือกภายในเก้าสิบวันนับแต่ระเบียบกระทรวงมหาดไทยนี้มีผลใช้บังคับ

หมวด ๓

การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน

ข้อ ๒๕ ในหมวดนี้

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการหมู่บ้าน

“เลขานุการ” หมายความว่า เลขานุการคณะกรรมการหมู่บ้าน

ข้อ ๒๖ ให้คณะกรรมการเลือกรองประธานกรรมการหมู่บ้านจากกรรมการหมู่บ้าน โดยตำแหน่งคนหนึ่ง และจากกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิอีกคนหนึ่ง โดยให้คณะกรรมการเลือกรองประธานคนใดคนหนึ่งเป็นรองประธานคนที่หนึ่ง

ในกรณีที่หมู่บ้านใดมีเหตุผลและความจำเป็น คณะกรรมการโดยความเห็นชอบของนายอำเภออาจกำหนดให้มีตำแหน่งรองประธานมากกว่าที่กำหนดในวรรคหนึ่งก็ได้

รองประธานกรรมการหมู่บ้านมีหน้าที่ช่วยประธานกรรมการหมู่บ้านปฏิบัติตามหน้าที่และกระทำการตามที่ประธานกรรมการหมู่บ้านมอบหมาย

ข้อ ๒๗ ให้ประธานกรรมการหมู่บ้านเลือกกรรมการหมู่บ้านคนหนึ่งเป็นเลขานุการ และให้คณะกรรมการเลือกกรรมการหมู่บ้านคนหนึ่งเป็นเหรัญญิก

ในกรณีที่หมู่บ้านใดมีเหตุผลและความจำเป็น คณะกรรมการอาจกำหนดให้มีผู้ช่วยเลขานุการ หรือผู้ช่วยเหรัญญิกก็ได้ โดยให้เลือกจากกรรมการหมู่บ้าน

เลขานุการมีหน้าที่รับผิดชอบงานธุรการ การจัดการเกี่ยวกับการประชุมและงานอื่นใดตามที่ประธานกรรมการหมู่บ้านมอบหมาย

เหรัญญิกมีหน้าที่รับผิดชอบช่วยเหลือคณะกรรมการในการรับจ่ายและเก็บรักษาเงินและทรัพย์สินของหมู่บ้าน และงานอื่นใดตามที่ประธานกรรมการหมู่บ้านมอบหมาย

ข้อ ๒๘ รองประธานกรรมการหมู่บ้านและเหรัญญิกพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) พ้นจากการเป็นกรรมการหมู่บ้าน

(๒) ได้รับอนุญาตจากนายอำเภอให้ลาออก

(๓) คณะกรรมการมีมติให้ออกจากตำแหน่ง ด้วยคะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่งของคณะกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ เห็นว่าละเลยไม่ปฏิบัติตามหน้าที่หรือปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ

ผู้ซึ่งพ้นจากตำแหน่งตาม (๓) จะดำรงตำแหน่งรองประธานกรรมการหมู่บ้าน และเหรัญญิกอีกไม่ได้ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

ข้อ ๒๙ เลขานุการพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ประธานกรรมการหมู่บ้านสั่งให้ออกจากตำแหน่ง

(๒) ประธานกรรมการหมู่บ้านพ้นจากตำแหน่ง

(๓) มีเหตุตามข้อ ๒๘

ข้อ ๓๐ ให้ปลัดอำเภอประจำตำบล กำนัน นายกเทศมนตรีตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการในตำบล มีหน้าที่ในการให้คำปรึกษาแนะนำในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการในตำบลนั้น

นอกจากบุคคลตามวรรคหนึ่งแล้ว นายอำเภออาจแต่งตั้งข้าราชการหรือพนักงานของรัฐ และบุคคลอื่นใดที่คณะกรรมการเห็นสมควรเป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการเพิ่มเติมก็ได้ ที่ปรึกษาคณะกรรมการที่แต่งตั้งตามวรรคสองพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุใดเหตุหนึ่งดังต่อไปนี้

- (๑) ตาย
- (๒) ได้รับอนุญาตจากนายอำเภอให้ลาออก
- (๓) นายอำเภอสั่งให้พ้นจากตำแหน่งเมื่อคณะกรรมการมีมติด้วยคะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่งของคณะกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

ข้อ ๓๑ ให้มีคณะทำงานด้านต่างๆ เพื่อช่วยเหลือปฏิบัติการกิจของคณะกรรมการและผู้นำบ้าน อย่างน้อยให้มีคณะทำงานด้านอำนวยการ ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านแผนพัฒนาหมู่บ้าน ด้านส่งเสริมเศรษฐกิจ ด้านสังคมสิ่งแวดล้อมและสาธารณสุข และด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

นอกจากคณะทำงานตามวรรคหนึ่งแล้ว คณะกรรมการโดยความเห็นชอบของนายอำเภออาจแต่งตั้งคณะทำงานอื่นใดที่คณะกรรมการพิจารณาเห็นว่าจำเป็นและเป็นประโยชน์แก่การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการเพิ่มเติมก็ได้

ข้อ ๓๒ คณะทำงานด้านต่างๆ ให้มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) คณะทำงานด้านอำนวยการ มีหน้าที่เกี่ยวกับงานธุรการ การจัดการประชุม การรับจ่ายและเก็บรักษาเงินและทรัพย์สินของหมู่บ้าน การประชาสัมพันธ์ การประสานงานและติดตามการทำงานของคณะทำงานด้านต่างๆ การจัดทำรายงานผลการดำเนินการของคณะกรรมการในรอบปี และงานอื่นใดตามที่ประธานกรรมการหมู่บ้านหรือคณะกรรมการมอบหมาย

(๒) คณะทำงานด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย มีหน้าที่เกี่ยวกับการส่งเสริมให้ราษฎรมีส่วนร่วมในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การส่งเสริมอุดมการณ์และวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยให้แก่ราษฎรในหมู่บ้าน การส่งเสริมดูแลให้ราษฎรปฏิบัติตามกฎหมายและกฎระเบียบข้อบังคับของหมู่บ้าน การสร้างความเป็นธรรมและประนีประนอมข้อพิพาท การตรวจตรารักษาความสงบเรียบร้อย การป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภายในหมู่บ้าน การคุ้มครองดูแลรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณประโยชน์ของหมู่บ้าน การป้องกันบรรเทาสาธารณภัยและภัยอันตรายของหมู่บ้าน และงานอื่นใดตามที่ประธานกรรมการหมู่บ้านหรือคณะกรรมการมอบหมาย

(๓) คณะทำงานด้านแผนพัฒนาหมู่บ้าน มีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน ประสานการจัดทำโครงการเกี่ยวกับการพัฒนาหมู่บ้านกับคณะทำงานด้านต่างๆ เพื่อดำเนินการหรือเสนอของบประมาณจากภายนอก การรวบรวมและจัดทำข้อมูลต่างๆ ของหมู่บ้าน การติดตามผล

การดำเนินงานตามแผนพัฒนาหมู่บ้าน และงานอื่นใดตามที่ประธานกรรมการหมู่บ้านหรือคณะกรรมการมอบหมาย

(๔) คณะทำงานด้านส่งเสริมเศรษฐกิจ มีหน้าที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการดำเนินการตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้าน การพัฒนาและส่งเสริมการประกอบอาชีพ การผลิตและการตลาดเพื่อเสริมสร้างรายได้ให้กับราษฎรในหมู่บ้าน และงานอื่นใดตามที่ประธานกรรมการหมู่บ้านหรือคณะกรรมการมอบหมาย

(๕) คณะทำงานด้านสังคมสิ่งแวดล้อมและสาธารณสุข มีหน้าที่เกี่ยวกับ การพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการ การจัดสวัสดิการในหมู่บ้านและการสงเคราะห์ผู้ยากจนที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ การส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การสาธารณสุข และงานอื่นใดตามที่ประธานกรรมการหมู่บ้านหรือคณะกรรมการมอบหมาย

(๖) คณะทำงานด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีหน้าที่เกี่ยวกับ การส่งเสริมการศึกษา ศาสนา การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของหมู่บ้านและงานอื่นใดตามที่ประธานกรรมการหมู่บ้านหรือคณะกรรมการมอบหมาย

ในกรณีที่หมู่บ้านใดมีคณะทำงานอื่นตามข้อ ๓๑ วรรคสอง ให้คณะกรรมการโดยความเห็นชอบของนายอำเภอกำหนดชื่อและหน้าที่ของคณะทำงานด้านต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งคณะทำงานนั้น

ข้อ ๓๓ คณะทำงานด้านอำนวยการ ประกอบด้วย ประธานกรรมการหมู่บ้าน รองประธานกรรมการหมู่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หัวหน้าคณะทำงานด้านต่าง ๆ เลขานุการ และเหรัญญิก เป็นคณะทำงาน โดยให้ ประธานกรรมการหมู่บ้านและเลขานุการ เป็นหัวหน้าและเลขานุการ คณะทำงาน

ข้อ ๓๔ ให้คณะกรรมการเลือกกรรมการหมู่บ้านที่เห็นสมควรเป็นหัวหน้าคณะทำงานด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

(๑) คณะทำงานด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ให้เลือกจากกรรมการหมู่บ้านซึ่งเป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน

(๒) คณะทำงานด้านอื่น ๆ ให้เลือกจากกรรมการหมู่บ้าน
กรรมการหมู่บ้านที่ได้รับเลือกให้เป็นหัวหน้าคณะทำงานด้านต่าง ๆ ให้เป็นหัวหน้าคณะทำงานได้เพียงคนเดียว

ข้อ ๓๕ ให้คณะกรรมการพิจารณาเลือกกรรมการหมู่บ้านและราษฎรในหมู่บ้านที่มีความรู้ความชำนาญหรือมีความเหมาะสมกับงานด้านนั้น ๆ จำนวนไม่น้อยกว่าสามคนเป็นคณะทำงานในด้านต่าง ๆ

กรรมการหมู่บ้านคนหนึ่งอาจเป็นคณะทำงานมากกว่าหนึ่งคณะก็ได้

ข้อ ๓๖ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ คณะกรรมการ โดยความเห็นชอบของนายอำเภอ อาจมีมติให้จัดตั้งกองทุนกลางพัฒนาหมู่บ้านขึ้น เพื่อเป็นกองทุนในการบริหารจัดการและดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ตลอดจนกิจการอันเป็นประโยชน์สาธารณะของหมู่บ้านก็ได้

ข้อ ๓๗ กองทุนกลางพัฒนาหมู่บ้าน อาจมีรายได้ดังต่อไปนี้

(๑) เงินที่กลุ่มหรือองค์กรภายในหมู่บ้านจัดสรรให้

(๒) เงินที่ได้รับการอุดหนุนจากส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือองค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่น

(๓) เงินและทรัพย์สินอื่นที่มีผู้อุทิศให้

(๔) รายได้จากการจัดกิจกรรมของหมู่บ้าน

ข้อ ๓๘ ให้คณะกรรมการโดยความเห็นชอบของนายอำเภอกำหนดหลักเกณฑ์

การใช้จ่ายเงินของกองทุนกลางพัฒนาหมู่บ้านไว้ดังต่อไปนี้

(๑) ค่าใช้จ่ายในการจัดการประชุม

(๒) ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของคณะกรรมการ

(๓) การจัดสวัสดิการภายในหมู่บ้าน

(๔) การจัดกิจกรรมสาธารณประโยชน์ของหมู่บ้าน

(๕) ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการกำหนด

หมวด ๔

การประชุม

ข้อ ๓๙ ในหมวดนี้

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการหมู่บ้าน

“การประชุม” หมายความว่า การประชุมคณะกรรมการหมู่บ้าน

“ประชามหมู่บ้าน” หมายความว่า การประชุมราษฎรในหมู่บ้านผู้มีสิทธิเลือก

ผู้ใหญ่บ้าน

ข้อ ๔๐ ให้คณะกรรมการประชุมกันเป็นประจำอย่างน้อยเดือนละหนึ่งครั้ง การกำหนดวัน เวลาประชุม ให้ประธานกรรมการหมู่บ้านเป็นผู้กำหนดและเรียกประชุม โดยให้มีการประชุมภายในเจ็ดวันหลังจากการประชุมประจำเดือนของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่นายอำเภอเรียกประชุม

สถานที่ประชุม ให้ใช้สถานที่ที่คณะกรรมการเห็นสมควร

ข้อ ๔๑ การประชุม ให้กระทำโดยเปิดเผยและเปิดโอกาสให้ราษฎรเข้าฟังได้ เว้นแต่คณะกรรมการจะลงมติให้ประชุมลับ

ข้อ ๔๒ การประชุมต้องมีกรรมการหมู่บ้านมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการหมู่บ้านทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ จึงจะเป็นองค์ประชุม

ประธานกรรมการหมู่บ้านมีหน้าที่ดำเนินการประชุมให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ตามระเบียบวาระการประชุม

ในกรณีที่ประธานกรรมการหมู่บ้านไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการหมู่บ้านเป็นประธานในที่ประชุมเรียงตามลำดับ

ในการประชุมคณะกรรมการครั้งใด ถ้าไม่มีผู้ปฏิบัติหน้าที่ประธานในที่ประชุม ให้กรรมการหมู่บ้านที่มาประชุมเลือกกันเองเพื่อทำหน้าที่ประธานในที่ประชุมสำหรับการประชุมครั้งนั้น

ข้อ ๔๓ การลงมติของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมากเป็นเกณฑ์ เว้นแต่มีกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง หรือหนังสือสั่งการกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

กรรมการหมู่บ้านคนหนึ่งมีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน

ในการลงมติในเรื่องใด ๆ ให้ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นประธานในที่ประชุม นั้น มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนในฐานะกรรมการหมู่บ้านได้ และในกรณีที่มิฉะนั้นเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมมีสิทธิออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

ก่อนการลงมติทุกครั้งให้ประธานในที่ประชุมตรวจสอบว่ามีกรรมการหมู่บ้านอยู่ในที่ประชุมครบจำนวนเป็นองค์ประชุมหรือไม่ ถ้ามีกรรมการหมู่บ้านอยู่ในที่ประชุมไม่ครบจำนวนเป็นองค์ประชุมจะทำการลงมติในเรื่องใด ๆ ไม่ได้

ในกรณีที่องค์ประชุมไม่ครบจนไม่สามารถลงมติได้ในประเด็นเดียวกันได้ ให้ประธานเรียกประชุมโดยด่วนและในการประชุมเพื่อลงมติในครั้งนี้ไม่บังคับว่าต้องครบองค์ประชุม

ข้อ ๔๔ ในการพิจารณาเรื่องใด หากที่ประชุมเห็นว่า เป็นเรื่องสำคัญที่จำเป็นต้องรับฟังความคิดเห็นของราษฎรในหมู่บ้าน หรือเป็นเรื่องที่จะมีผลกระทบกับวิถีชีวิตของราษฎรในหมู่บ้าน หรือเป็นเรื่องที่มีกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง หรือหนังสือสั่งการให้เป็นไปตามมติของที่ประชุมประชาคมหมู่บ้าน คณะกรรมการอาจมีมติให้มีการประชุมประชาคมหมู่บ้านเพื่อรับฟังความคิดเห็นในเรื่องดังกล่าวก็ได้

เมื่อคณะกรรมการกำหนดวันประชุมประชาคมหมู่บ้านแล้ว ให้ผู้ใหญ่บ้านเรียกประชุมราษฎรในหมู่บ้านผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้านเข้าประชุม

การลงมติของที่ประชุมประชาคมหมู่บ้านให้ถือเสียงข้างมากเป็นเกณฑ์ เว้นแต่มีกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง หรือหนังสือสั่งการกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

ผู้เข้าประชุมประชาคมหมู่บ้านคนหนึ่งมีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน และในกรณีที่มิฉะนั้นเสียงเท่ากัน ให้ผู้ใหญ่บ้านมีสิทธิออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

เมื่อที่ประชุมประชาคมหมู่บ้านลงมติในเรื่องใดแล้ว ให้คณะกรรมการประกาศให้ราษฎรในหมู่บ้านทราบโดยทั่วกัน และปฏิบัติตามมติของที่ประชุมประชาคมหมู่บ้านในเรื่องนั้น ๆ ทั้งนี้ มติประชาคมต้องไม่ขัดต่อกฎหมาย และระเบียบของทางราชการ พร้อมทั้งแจ้งให้นายอำเภอและราษฎรทราบโดยทั่วกัน

ข้อ ๔๕ ราษฎรในหมู่บ้านผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้านจำนวนไม่น้อยกว่าสิบคนอาจลงลายมือชื่อทำหนังสือเสนอความคิดเห็นในเรื่องที่เกี่ยวกับกิจกรรมหรือประโยชน์สาธารณะของหมู่บ้านต่อคณะกรรมการเพื่อให้มีการพิจารณาในคณะกรรมการก็ได้ และคณะกรรมการจะต้องนำเรื่องดังกล่าวบรรจุเข้าวาระการประชุมในคราวต่อไป

ข้อ ๔๖ เมื่อมีปัญหาโต้แย้งเกี่ยวกับการประชุมตามหมวดนี้ หรือกรณีที่ไม่ได้กำหนดไว้ในหมวดนี้ ให้ประธานกรรมการหมู่บ้านนำข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นเสนอต่อนายอำเภอเพื่อพิจารณาวินิจฉัย คำวินิจฉัยของนายอำเภอให้เป็นที่สุดและให้ใช้ได้เฉพาะในการประชุมคราวนั้น

หมวด ๕
การควบคุมดูแล

ข้อ ๔๗ ให้นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่ควบคุมดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของ คณะกรรมการหมู่บ้านหรือมติที่ประชุมประชาคมหมู่บ้านให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ของทางราชการ และให้ปลัดอำเภอประจำตำบลเป็นผู้ช่วยเหลือนายอำเภอในการปฏิบัติตามอำนาจ หน้าที่ของนายอำเภอในตำบลที่รับผิดชอบ

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง ให้นายอำเภอและปลัดอำเภอประจำตำบล มีอำนาจเรียกกรรมการหมู่บ้าน มาชี้แจงหรือให้ข้อเท็จจริง ตลอดจนเรียกรายงานและเอกสารใด ๆ จากคณะกรรมการหมู่บ้านมาตรวจสอบก็ได้

ในกรณีที่ปลัดอำเภอประจำตำบลเห็นว่าคณะกรรมการหมู่บ้านปฏิบัติหน้าที่ในทางที่ อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่หมู่บ้าน หรือเสียหายแก่ทางราชการ และปลัดอำเภอประจำตำบลได้ชี้แจง แนะนำตักเตือนแล้วไม่ปฏิบัติตาม ในกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็นเร่งด่วนที่จะรอข้ามมิได้ ให้ ปลัดอำเภอประจำตำบลมีอำนาจออกคำสั่งระงับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านหรือมติ ที่ประชุมประชาคมหมู่บ้านเป็นการชั่วคราวไว้ตามที่เห็นสมควรได้ แล้วรีบรายงานนายอำเภอทราบ ภายในเจ็ดวันเพื่อให้นายอำเภอวินิจฉัยตามที่เห็นสมควรโดยเร็ว

การกระทำของกรรมการหมู่บ้าน ที่ฝ่าฝืนคำสั่งของปลัดอำเภอประจำตำบลตามวรรคสาม ไม่มีผลผูกพันกับคณะกรรมการหมู่บ้าน

ประกาศ ณ วันที่ ๑๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๑

ร้อยตำรวจเอก

(เจลิม อยู่บำรุง)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย